

Стефанчук Б. М.

<https://orcid.org/0009-0001-1537-1934>

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

ПРОБЛЕМА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ЕМІГРАЦІЙНОМУ ДИСКУРСІ: ЕТНОПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ (НА МАТЕРІАЛІ КОНЦЕПЦІЇ ОЛЕКСАНДРА КУЛЬЧИЦЬКОГО)

У статті розглянуто питання про те, як українці, опинившись за кордоном, зберігають своє національне «я» – мову, культуру, відчуття приналежності до рідного народу. Для відповіді на це питання проаналізовано наукову спадщину Олександра Кульчицького – українського психолога і філософа, який сам прожив більшу частину життя в еміграції та присвятив її вивченню української душі. У статті з'ясовано, чому саме в умовах чужини людина найгостріше відчуває потребу усвідомити себе українцем. Розглянуто, які чинники – природа рідного краю, історичне минуле, народна культура, несвідомі образи-символи – формують особливості характеру і психіки українця. Здійснено пояснення, чому тривале поневолення нашого народу породило відчуття власної меншовартості та як Кульчицький бачив шляхи його подолання. Показано, що вчений запропонував українцеві в еміграції особливу життєву позицію: бути собою, пишатися своїм походженням і водночас бути рівноправним громадянином світу. Думки Кульчицького зіставлено з тим, як сучасна наука пояснює подвійну ідентичність людей, що живуть між двома культурами. Зрештою, доведено, що ідеї вченого, народжені ще в середині ХХ століття, не втратили своєї актуальності сьогодні – особливо з огляду на мільйони українців, які після 2022 року були змушені залишити рідну землю і тепер шукають відповідь на питання, як залишитися українцем далеко від України.

Ключові слова: національна ідентичність, еміграційний дискурс, етнопсихологія, Олександр Кульчицький, українська діаспора.

Постановка проблеми. Питання національної ідентичності набуває особливої гостроти в умовах масштабних міграційних процесів, що охопили українське суспільство впродовж ХХ-ХХІ ст. Українська еміграція як масштабне історичне явище потребує системного дослідження через її значний вплив на демографічні й соціокультурні процеси, а осмислення того, як формується, зберігається або трансформується національна ідентичність поза межами Батьківщини, стає завданням не лише академічним, а й суспільно-практичним. У контексті сучасних викликів – повномасштабна агресія росії проти України, нова хвиля вимушеного переселення мільйонів людей – ця проблема набуває особливої актуальності.

Наукові дослідження останніх десятиліть доводять, що національна ідентичність функціонує як дискурсивна та мінлива структура, що залежить від культурного контексту та соціальної ситуації. Водночас спадщина українських вчених, зокрема концепція Олександра Кульчицького, досі залишається маловивченою.

Актуальність дослідження полягає в тому, що концепція О. Кульчицького, сформована безпосередньо в умовах еміграційного досвіду, пропонує унікальну модель осмислення психологічних механізмів збереження національної ідентичності. Ця модель не лише має значну історичну вагу, а й зберігає потенціал для розуміння нових хвиль еміграції, зокрема тієї, що розпочалася після 24 лютого 2022 року.

Наукова новизна полягає у тому, що здійснено цілісний етнопсихологічний аналіз проблеми національної ідентичності в еміграційному дискурсі крізь призму концептуальної системи О. Кульчицького; вперше проведено системне зіставлення його ідей із сучасними концепціями гібридної та транснаціональної ідентичності, що дозволяє встановити етнопсихологічний аспект еміграційної думки для сучасної науки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження національної ідентичності в еміграційному дискурсі розвиваються у кіль-

кох паралельних напрямках. У галузі лінгвістики та дискурсології В. В. Заїчко аналізує гібридну ідентичність українських мігрантів як дискурсивний феномен, доводячи, що вона не є статичною, а є процесом постійного вибору між «своїм» і «чужим» [1, с. 195–203]. Схожий підхід презентований у дослідженнях семантичних образів національної ідентичності в літературному дискурсі доби гібридної війни, де показано, що символічні практики стають інструментом культурного опору та зміцнення спільноти. Значний внесок у вивчення національної ідентичності в умовах війни зробили дослідники, які аналізують її у зв'язку з історичною пам'яттю та суспільними змінами. Н. Чупрінова, І. Севрук і Ю. Соколовська розглядають механізми конструювання колективної пам'яті та її вплив на процеси самоідентифікації в українському суспільстві [2, с. 28–34]. Окремий напрям – дослідження інституційних форм збереження ідентичності: освітніх і культурних осередків діаспори [3]. Щодо безпосереднього вивчення спадщини О. Кульчицького, то його філософсько-психологічні концепції досліджували А. Карась, А. М. Лой, І. В. Бичко, Т. Гончарук. Проте попри значний інтерес до окремих аспектів творчої спадщини мислителя, його концепція досі не була розглянута системно як модель осмислення національної ідентичності в еміграційному дискурсі та не зіставлялася з сучасними теоріями транснаціональної ідентичності, що і визначає подальший напрям досліджень.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у комплексному аналізі концепції Олександра Кульчицького як моделі осмислення національної ідентичності в еміграційному дискурсі та виявленні її етнопсихологічного змісту й актуальності для сучасної науки. Для досягнення мети поставлено такі завдання: розкрити теоретичні засади концепції вченого щодо структури української психіки та національного характеру; проаналізувати еміграційний дискурс як специфічний контекст формування і збереження національної ідентичності; встановити зв'язок між ідеями Кульчицького та сучасними етнопсихологічними підходами; визначити актуальність концепції вченого в умовах нових хвиль української еміграції.

Методологія дослідження базується на комплексному підході, що поєднує дискурс-аналіз – для дослідження еміграційних текстів як простору конструювання ідентичності; етнопсихологічний метод – для аналізу концепції Кульчицького в її зв'язку з проблемою національного характеру та ментальності; герменевтичний метод – для інтер-

претації першоджерел мислителя в їхньому історичному та культурному контексті.

Виклад основного матеріалу. Поняття «еміграційний дискурс» охоплює сукупність текстів, практик і смислових стратегій, що виникають у ситуації вимушеного або добровільного переміщення носіїв культури за межі Батьківщини. Для розуміння природи національної ідентичності в цьому контексті принципово важливо, що категорія «ідентичності» охоплює значно ширший діапазон поняття, ніж свідомість. Історія українського народу – це яскравий приклад того, як у результаті соціального та політичного тиску, примусу наш народ перетворювався у психологічну духовну провінцію, втрачав свої можливості самоусвідомлення, розуміння свого призначення і місця у світі, став байдужим навіть до своїх витоків. Все це – негативні наслідки національного поневолення, яке призводить до втрати самоповаги: такий народ «сам від себе відмовляється» [4, с. 95–105].

Тому саме в умовах еміграції ця природа ідентичності оголюється найбільш виразно: позбавлена звичного середовища, людина змушена свідомо підтримувати і захищати своє «я» як носія певної культури та традицій. Сучасні наукові дослідження доводять, що національна ідентичність у цьому контексті функціонує як дискурсивна, мінлива структура, що залежить від культурного контексту та соціальної ситуації [1, с. 195–203]. Відповідно, еміграційний дискурс – це не пасивна фіксація ідентичності, а її активне перетворення в умовах «чужого» середовища.

Особливого значення набувають друга і третя хвилі української еміграції – передусім повоенна «друга хвиля», пов'язана з наслідками Другої світової війни, коли у таборах переміщених осіб у Німеччині та Австрії зосередилась потужна українська еліта. Соціальний склад емігрантів був такий: політичні діячі, військові, інтелігенція, науковці, митці та представники духовенства. Саме в її середовищі сформувалися культурні й наукові осередки, що стали майданчиком для систематичного усвідомлення ідентичності. Видавали газети, журнали та книги українською мовою. Цим самим формували активні українські громади за кордоном, які зберігали національну ідентичність та підтримували зв'язки з Батьківщиною [5, с. 176–183]. Вони поширювали українську культуру, мову та традиції серед наступних поколінь емігрантів. Друга хвиля еміграції відіграла важливу роль у збереженні та розвитку української національної ідентичності за межами України, а також у міжнародному інформу-

ванні про українське питання. Ключову ідею цього еміграційного проєкту сформулював Юрій Шерех: «якщо не могло бути батьківщини на географічній мапі, ми могли збудувати батьківщину в наших душах» [6, с. 94–106]. Це висловлювання точно відображає стратегію дискурсивного конструювання нації, що стала центральною для еміграційного інтелектуального середовища повоєнного часу і в межах якого розгорнулася концептуальна діяльність Олександра Кульчицького.

Тому розуміння концепції Кульчицького неможливе без вивчення його власного еміграційного досвіду. Під загрозою арешту радянськими органами у 1944 р. він емігрував до Мюнхена, а уже в 1951 р. переїхав до Сарселя поблизу Парижа, де провів останні десятиліття свого життя. Сам факт вимушеної еміграції визначив подальший напрямок його досліджень. Олександр Кульчицький заснував Український Психологічний Інститут, після чого тривалий час очолював Західноєвропейський центр НТШ. Він є автором концепції формування української психіки [7].

Принципово важливо, що вчений не лише теоретизував про ідентичність, а й методологічно розробляв інструментарій для її вивчення безпосередньо в умовах діаспори. Серед його праць особливе місце посідають «До методики дослідів над еміграцією» та «Проблематика «оперативної схеми» у вивченні української еміграції», що свідчить про системний, а не ситуативний характер його зацікавленості еміграційною проблематикою [8,9]. Таким чином, Кульчицький виступає одночасно й об'єктом вивчення, як носій еміграційної ідентичності, і суб'єктом наукового аналізу цього феномену.

Центральне місце у спадщині Кульчицького посідає його багатовимірний модель формування національного характеру, розгорнута передусім у «Геопсихічному аспекті в характерології української людини» [10]. Вчений визначає шість аспектів у вивченні психічної структури українця: расово-етнічні чинники, геопсихічні, історичні, соціопсихічні, культуро-морфічні та глибинно-психічні. Геопсихічний чинник є одним із ключових у концепції Кульчицького. На його думку, «архетип плодючої Землі, українського чорнозему... відхиляє світосприймальні настанови від агресивної активності в напрямку м'якої, ентузіастичної забарвленості пасивної споглядальності». «Українне» геополітичне розташування України породжувало, за Кульчицьким, два полярні психологічні типи: з одного боку, потреба захисту формувала лицарсько-козацький тип з насолодою ризику й бажан-

ням активно захищати честь та волю; а з іншого – необхідність виживання в умовах постійних загроз призводила до «відступу в себе», «втечі у приватне життя». Ця внутрішня амбівалентність є, на думку вченого, однією з конститутивних ознак українського характеру і безпосередньо впливає на стратегії поведінки в еміграції.

Кульчицький був одним із перших дослідників, хто застосував юнгівське поняття архетипу до аналізу національного характеру. Найхарактернішим архетипом українського колективного несвідомого він вважав тип ласкавої плодючої Землі, спертій на віковий досвід хліборобського народу – саме ним пояснюється символ «України-матері», культ Богоматері і особлива роль жіночого начала в українській культурі. Цей архетип відіграє важливу компенсаторну функцію в умовах еміграції: образ «Матері-України» стає психологічним якорем ідентичності тоді, коли реального фізичного зв'язку з Батьківщиною немає [10].

На підставі аналізу названих чинників Кульчицький виводить такі ключові риси психічного укладу українця: емоційність, сентименталізм, чутливість та ліризм; індивідуалізм і прагнення до свободи, яке у певних випадках «веде до самоізолювання, до конфлікту з усім та усіма, до розкладу усякої життєвої форми»; неспокій і рухливість «більш психічні, ніж зовнішні», що сприяє здатності сприймати нове, але водночас може породжувати тенденцію до протиборства. Ці риси мають безпосередній стосунок до еміграційного досвіду: емоційність і ліризм живлять тугу за Батьківщиною й культурну творчість, тоді як індивідуалізм ускладнює консолідацію діаспорних спільнот. Організації українських діаспорних спільнот активно сприяють збереженню й просуванню національної та культурної ідентичності через освітню та культурну діяльність у країнах проживання [11]. Кульчицький розумів цю місію як психологічну в своїй основі: збереження ідентичності – це не просто дотримання зовнішніх обрядів, а підтримання внутрішньої структури особистості, «персональної будови» людини.

Окремого розгляду в контексті еміграційного дискурсу заслуговує поняття «комплексу меншовартості». В умовах тривалої бездержавності та послідовного культурного поневолення в народі формується стійке відчуття власної національної неповноцінності – своєрідна психологічна травма, яку вчений розглядав не як незмінну рису характеру, а як наслідок конкретних історичних обставин, що піддається свідомому подоланню. В умовах еміграції цей комплекс може, з одного

боку, загострюватися – під тиском домінуючої культури країни-реципієнта, мовних і соціальних бар'єрів, відчуття «другосортності» мігранта. З іншого – еміграція здатна стати простором його парадоксального подолання: дистанція дозволяє поглянути на власну культуру незамутненим поглядом і переосмислити її як самодостатню цінність. Саме ця терапевтична і водночас мобілізаційна функція – відновлення самоповаги нації через усвідомлення її психічного багатства – і становила, за Кульчицьким, головне завдання еміграційної інтелігенції. Цим пояснюється і його власна невтомна наукова діяльність у діаспорі: кожна праця про «українську душу» була не лише науковим дослідженням, а й актом психологічного самоствердження народу перед лицем чужини.

З початком повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України відбулася масова наймасштабніша хвиля еміграції за часів незалежності України. Нині дослідники лише припускають про чисельність мігрантів за кордоном, проте завдяки соціальним мережам вдається відслідковувати країни, де численно збільшилася українська діаспора. Безперечно, найбільш густо заселеними українцями державами залишаються Канада, Польща, Сполучені Штати Америки та Бразилія. Проте, вимушена еміграція з території України збільшила кількість переселенців у кожній країні Європи і по всьому світу. В стрічці новин можна побачити численну кількість людей, які постійно виходять на вулицю у підтримку українських воїнів, щоб вчергове нагадати світу про війну в Україні та необхідність фінансування та надання техніки і озброєння для рідної держави, яка зараз є щитом, який тримає захист Європи. У квітні 2023 р. экс-президент США Білл Клінтон публічно вибачився перед українцями за те, що залишив їхню державу без зброї стримування, недооцінивши росію з її прагненням до агресії [3].

Крім того, українці за кордоном продовжують плекати українську культуру та традиції. Численні тури українських виконавців на музичних майданчиках по всьому світі, святкування традиційних народних свят, таких як Різдво Христове та Паска, створення українських ком'юніті та відкриття українських бізнесів з високим рівнем сервісу, який непритаманний за кордоном, сприяє поширенню українського впливу на інші національності та підтримує національний розвиток емігрантів.

Зокрема, дані факти вкотре підтверджують думку Олександра Кульчицького про самотність

українського народу. Вчений був переконаний, що кожний народ має свої специфічні особливості, свій неповторний світогляд і національний характер; відповідно до проведеної ним філософської рефлексії, «український націонал-персоналізм є новою формою осмислення буття людини і в цьому значенні виступає змістовною предтечею класичного персоналістичного гуманізму». Для еміграційного дискурсу ця ідея є надзвичайно продуктивною: вона дозволяє поєднати національну ідентичність з людською гідністю – і таким чином знайти місце українцеві в загальноєвропейському культурному просторі без втрати власної самотності. Персоналізм Кульчицького пропонував відповідь не на питання «хто ти за походженням», а на питання «хто ти як особистість» – і саме це робило його концепцію значущою для людей, відокремлених з рідного культурного ґрунту.

Порівняльний аналіз дозволяє виявити різочу актуальність ідей Кульчицького для сучасної науки. Культура є самотнім джерелом відновлення особистісного ресурсу людини, а вироблені в ній способи захисту від різноманітних загроз специфіковані в практиках і дискурсах національних культур, що дають своїм носіям надію на збереження себе в обставинах кардинальних суспільно-історичних змін [12]. Саме це і стверджував Кульчицький, описуючи «українську душу» не як екзотичну особливість, а як психологічний ресурс виживання і творчості в ситуації вигнання. Адже важливим аспектом осмислення національної ідентичності в еміграційному дискурсі є її динамічний і багаторівневий характер, що проявляється у постійному балансуванні між збереженням власної культурної самотності та необхідністю інтеграції в нове соціальне середовище. Такий підхід співзвучний із сучасними теоріями транснаціональної та гібридної ідентичності, які підкреслюють, що досвід міграції не руйнує ідентичність, а радше трансформує її, відкриваючи нові форми саморефлексії та культурного самовираження.

З огляду на це, еміграційний простір постає не лише як середовище втрати або відчуження, а як своєрідна лабораторія формування нових ідентифікаційних стратегій. Саме тут, за відсутності безпосереднього зв'язку з рідним культурним середовищем, активізуються глибинні психічні механізми, описані Кульчицьким. Це дозволяє пояснити, чому для значної частини української діаспори характерним є не поступове розчинення у чужому культурному просторі, а, навпаки, посилене прагнення до збереження мови, традицій і символічних форм національної культури.

Висновки. Таким чином, еміграційний дискурс є не пасивним відображенням ідентичності, а простором її активного конструювання і випробування: в умовах відриву від рідного культурного середовища людина змушена свідомо підтримувати своє «я» як носія національної культури, перетворюючи ідентичність зі звичайного стану – на свідомий вибір.

Крім того, концепція Олександра Кульчицького є першою в українській науці системною спробою осмислити психологічні механізми збереження національної ідентичності безпосередньо в умовах еміграційного досвіду. Його модель психічної структури українця залишається методологічно продуктивною і може бути основою для сучасних досліджень еміграційної ідентичності. Ключові ідеї Кульчицького – про динамічну природу ідентичності, про компенсаторну роль архетипів у її збереженні, про «комплекс меншовартості» як психологічну загрозу та про персоналізм як стратегію виживання – підтверджуються сучасними науковими дослідженнями в галузі дискурсології, соціальної психології та транснаціональних

студіях. Це свідчить про те, що мислитель у своїх еміграційних роздумах випередив час і сформував наукову парадигму, яка лише тепер отримує належне теоретичне оформлення.

На жаль, масштабне вимушене переселення українців, спричинене повномасштабним вторгненням росії у 2022 році, породило нову хвилю еміграційного дискурсу, в якій питання збереження ідентичності постають з особливою гостротою. Сучасні емігранти, які плачуть українську культуру і мову за кордоном, несвідомо реалізують саме ту модель психологічного збереження нації, яку Кульчицький теоретично обґрунтував ще в середині ХХ ст. Тому його концепція заслуговує не лише на музейну шану, а й на активне введення в сучасний науковий обіг. Зокрема, перспективи подальших наукових пошуків у цьому напрямі вбачаються у поглибленому міждисциплінарному аналізі еміграційної ідентичності з урахуванням новітніх соціокультурних трансформацій, що дозволить не лише уточнити теоретичні положення, сформульовані Олександром Кульчицьким, але й адаптувати їх до умов сучасного світу.

Список літератури:

1. Заїчко В. В. Національна ідентичність у контексті війни: герменевтичний аналіз символів, мови та пам'яті. *Культурологічний альманах*, (4), 196–203. 2024 р. URL: <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/490/462>
2. Буригін Б. Вираження національної ідентичності через семантичні образи в українському літературному дискурсі періоду гібридної війни. *Folia Philologica*, 10, С. 28–34, 2025 р. URL: <https://foliaphilologica.uni.kyiv.ua/index.php/foliaphilologica/article/view/117/84>
3. Грабовська І., Грабовський С. До філософських підстав осмислення проблеми суб'єктності України. Концепція Олександра Кульчицького. *Українознавство* 3, (88), 2023 р. URL: <http://journal.ndiu.org.ua/article/view/288071>
4. Гончук (Чолач) Т., Джугла Н. Етнопсихологічні витоки українського характеру в концепції Олександра Кульчицького. *Психологія і суспільство*, С. 95–105. URL: [admin,+4.pdf](#)
5. Ткач Д. Причини та етапи еміграції серед українців: історичний огляд. *Проблеми всесвітньої історії* № 1(29) С. 176–183, 2025 р. URL: [problem_i_vsesv-0125-29-176-183.pdf](#)
6. Левчук Т. Трансформації особистості письменника в умовах вимушеної еміграції. *Волинь філологічна: текст і контекст*, 36, 94–106, 2023 р. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/29175/1/Levchuk.36.pdf>
7. Кульчицький Олександр Юліанович. Вікіпедія: *вільна енциклопедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Кульчицький_Олександр_Юліанович
8. Кульчицький О. До методики дослідів над еміграцією. Мюнхен, 1958 р.
9. Кульчицький О. Проблематика «оперативної схеми» у вивченні української еміграції. Париж–Нью-Йорк–Мюнхен–Торонто–Сідней, 1962 р.
10. Кульчицький О. Геопсихічний аспект в характерології української людини. Мюнхен, 1956 р.
11. Організація з безпеки і співробітництва в Європі. *National Minorities and Diasporas in the OSCE Area*, 2023р. URL: <https://www.osce.org>
12. Українська діаспора: культурні та ідентифікаційні процеси. «Синопис: текст, контекст, медіа». *Електронний фаховий журнал*, Київ. 2021 р. URL: <https://synopsis.kubg.edu.ua>
13. Zaichko V. V. National identity in the context of war: Hermeneutic analysis of symbols, language and memory. *Kulturolohiichnyi almanakh*, 2024. (4), 196–203. URL: <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/490/462>

14. Buryhin B. Expression of national identity through semantic images in Ukrainian literary discourse during the hybrid war period. *Folia Philologica*, 2025. 10, 28–34. URL: <https://foliaphilologica.uni.kyiv.ua/index.php/foliaphilologica/article/view/117/84>
15. Hrabovska I., Hrabovskyi S. On the philosophical foundations of understanding the subjectivity of Ukraine: The concept of Олександр Кульчицький. *Ukrainoznavstvo*, 2023. 3(88). URL: <http://journal.ndiu.org.ua/article/view/288071>
16. Honchuk (Cholach) T., Dzhuhla N. (n.d.). Ethnopsychological origins of Ukrainian character in the concept of Олександр Кульчицький. *Psykhologhiia i suspilstvo*, 95–105.
17. Tkach D. Causes and stages of Ukrainian emigration: A historical overview. *Problemy vsesvitnoi istorii*, 2025. 1(29), 176–183.
18. Levchuk T. Transformation of a writer's personality under conditions of forced emigration. *Volyn Philological: Text and Context*, 2023. 36, 94–106. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/29175/1/Levchuk.36.pdf>
19. Kulchytskyi O. Yu. *Oleksandr Kulchytskyi*. In Wikipedia. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Кульчицький_Олександр_Юліанович 2026.
20. Kulchytskyi O. *Do metodyky doslidiv nad emihratsiieiu*. Munich. 1958.
21. Kulchytskyi O. *Problematyka "operatyvnoi skhemy" u vyvchenni ukrainskoi emihratsii*. Paris–New York–Munich–Toronto–Sydney. 1962.
22. Kulchytskyi O. *Heopsykhichnyi aspekt v kharakterolohii ukrainskoi liudyny*. Munich. 1956.
23. Organization for Security and Co-operation in Europe. (2023). *National Minorities and Diasporas in the OSCE Area*. Available at: <https://www.osce.org>
24. Ukrainian diaspora: Cultural and identity processes. (2021). *Synopsis: Text, Context, Media*. URL: <https://synopsis.kubg.edu.ua>

Stefanchuk B. M. THE PROBLEM OF NATIONAL IDENTITY IN EMIGRATION DISCOURSE: THE ETNOPSYCHOLOGICAL ASPECT (BASED ON THE CONCEPT OF OLEKSANDR KULCHYTSKYI)

This article examines how Ukrainians, once abroad, preserve their national identity – their language, culture, and sense of belonging to their native people. To answer this question, the article analyzes the scholarly legacy of Oleksandr Kulchytskyi – a Ukrainian psychologist and philosopher who spent most of his life in exile and devoted it to studying the Ukrainian soul. The article explains why it is precisely in a foreign land that a person most acutely feels the need to identify as Ukrainian. The article examines which factors – the nature of the homeland, historical past, folk culture, and unconscious symbolic images – shape the distinctive traits of the Ukrainian character and psyche. It explains why the prolonged subjugation of our people gave rise to a sense of inferiority and how Kulchytsky envisioned ways to overcome it. It is shown that the scholar proposed a unique life stance for Ukrainians in emigration: to be oneself, to take pride in one's origins, and at the same time to be an equal citizen of the world. Kulchytsky's ideas are compared with how modern science explains the dual identity of people living between two cultures. Ultimately, it is demonstrated that the scholar's ideas, conceived as early as the mid-20th century, have not lost their relevance today – especially given the millions of Ukrainians who, since 2022, have been forced to leave their homeland and are now seeking answers to the question of how to remain Ukrainian while far from Ukraine.

Keywords: national identity, emigration discourse, ethnopsychology, Oleksandr Kulchytskyi, Ukrainian diaspora.

Дата першого надходження статті до видання: 25.06.2026
 Дата прийняття статті до друку після рецензування: 13.07.2026
 Дата публікації (оприлюднення) статті: 09.10.2026